Uumasuusivissuaq

Unikkaaqtuuk Karla Jessen Williamson amma Louise Flaherty

Titiqtugaqtuq Germaine Arnaktauyok

Umasuusivissuaq

Unikkaaqtuuk Karla Jessen Williamson amma Louise Flaherty

Titiqtugaqtuq Germaine Arnaktauyok

INHABIT MEDIA

Published by Inhabit Media Inc.
www.inhabitmedia.com

Inhabit Media Inc. (Iqaluit), P.O. Box 11125, Iqaluit, Nunavut, X0A 1H0
(Toronto), 146A Orchard View Blvd., Toronto, Ontario, M4R 1C3

Design and layout copyright © 2015 Inhabit Media Inc.
Text copyright © 2015 Karla Jessen Williamson and Louise Flaherty
Illustrations by Germaine Arnaktauyok copyright © 2015 Inhabit Media Inc.

Editors: Neil Christopher
Art director: Danny Christopher
Digital colours by Jonathan Wright

All rights reserved. The use of any part of this publication reproduced, transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical, photocopying, recording, or otherwise, or stored in a retrievable system, without written consent of the publisher, is an infringement of copyright law.

This project is funded in part by the Government of Canada.
Ce projet est financé en partie par le gouvernement du Canada.

Canadian Heritage Patrimoine canadien
Canada
Nunavut
NBES
UNAAQ

ISBN: 978-1-77227-112-6
Printed in Canada

Umasuusivissuaq

Unikkaaqtuuk karla Jessen Williamson amma Louise' Flaherty
Titiqtugaqtuq Germaine' Arnaktauyok

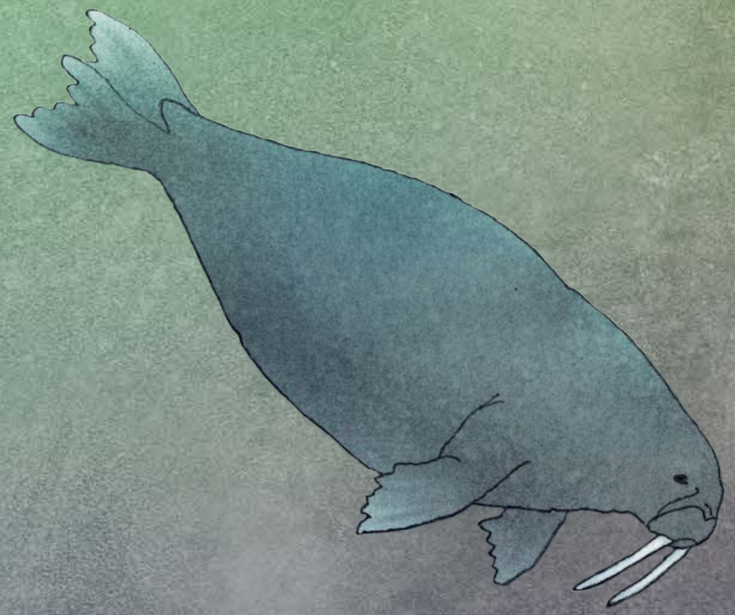

Aallaqqaasiut

Una taalliaq qulequtserneqarsimasoq Uumasuusivissuaq siulitta uppersartik malillugu arnamut ‘guutisiorsimanerannut’ ataqinnissutaavoq. Canadami naggueqatitta assigiinngitsunik ateqartippat ilaasa Sednamik taasarlugu, ilaasa Nuliaajuk allallu Takannaaluk. Kalaallit akornani taaneqartarpoq Sassuma Arnaa. Naggueqatigiilluta atit immikkut naleqassusaat nalunnginnatsigu Sassuma Arnaata aqqa taanaveersaarlugu arlalippassuarnik atequserneqartarpoq anersaavata tangitarsua qunugalugu. Oqaluttuallu assigiinngitsorpassuit pilersinneqarsimapput arnaq taanna pillugu ukiunilu untritilinni naggueqatigiilluta arnap taassuma eqqarsartilluartarsimavaatigut.

Nalinginnasutut niviarsiaqqatut peroriartorsimavoq niviarsianngorlunilu qimmermik aappaqalersoq angutaata akuerisinnanngilluinnarsimavaa. Pillarlugu qeqertamut niusimavaa; qimakkiartorneqarluni angummi umiaata saneraagut imminut kivikkiaraluaq, angutaata inussai ulimammik killorsimavai. Immap naqqanut kiviartortoq inuisa nuui uumasunngoriartorsimapput; inuisa ilai arfivingorlutit, ilai puisit, allat aarrit, qilalukkat allarpassuillu Inuit pinngitsoorsinnanngisaat. Immap naqqanut kivigami Sassuma Arnanngorpoq immami miluttuumasunik pingortitsisuulluni. Issittup imartaani pissaaneqartuulluni Inuit sanngissuusaannik pilersinneqartumik mingutsitsinernut naakkittaannerannullu uumasuutiminik sernersuisuuvoq. Pissaaneralu annertoqimmat angakkut pikkorilluinnartut kisimik nujarsuinik mingullutik ilannikunik illaariartortoqartarsimavoq, uumasuutiminik kingumut iperarsinniarlugu.

Ullumikkut Inuit naggueqatigiit akornanni eqqumiitsuliarineqartarpoq kusanarluinnartunik, tassa naggueqatigut Alaskami, Canadami soorunalumi nunatsinni Sassuma Arnaata eqqaaniarneqartarpoq qalipakkatut, qiperukkatut, ilaanni erinarsuutigineqartarluni allatullu soorlu uani taalliatut. Canadami aalisakkat paperuisut ilaneqartarpoq, kingullertigullu sarpilerneqartarluni. Nunatsinni nipilersuutini tusarsaasarpoq, Aka Høgh-ip arlalissuartigut eqqumiitsuliarisarlugu, Nuutoqqallu talittarfiata sissartaani Christian Rosing-imiit kusanavissorsuarmik eqqumiitsuliarineqarsimalluni. Sassuma Arnaata immaqa tunissutaa annerpaaq tassavoq Inuit akornanni mingutsaalinissatsinnik uumasunillu sernersuinissatsinnik. Tassunga qutsavissaqarnerput naammassanerluni? Tassani takorloorsinaanerparput uumasuutiminik paarsilluni suliai qanoq ittuusut? Taamattumik taalliamik uuminnga atuarlunissannik kissappakkit – Sassuma Arnaanut qutsatissaqaqigatta.

Karla Jessen Williamson

Takutittigiarutit

Inuuguvit nanituinnarmiutattiangulutit, tusalauqsimajuksauvutit inuusirnik unikkaamik Uinigumasuittuq, Nuliajuk uvvaluunniit Sannami. Unikkaaqtaujut ajjigiisuungunngilaq nunalingnit nunalingnut ammalu ungataanut.

Tusaqsimajannilli Uinigumasuitturmi tusarnirisimavara takunnannguarnaqtunilu, qiturngaminik kamiup atunganganut aullaqtittinniqtillugu. Qiturngangillu inuuqatitaarinniqtutigut nunarjuami ammalu iniqunarnialua nuliaqtaarumajunik qunuqattarnivininga.

Naliatuinnaq tusaasimajait takunnannguaqtittisimakpat ilingnik Uinigumasuitturmi, iqqaumaniaqputit pigiaqtittisimangmat inuuqatilimaattinnik ammalu aulattijunnaqtuni uumajulimaanik imavingmiittunik.

Uqaluraujauti tusarniriniaqpattut tusarnirigakkutut.

Louise Flaherty

Sassuma Arnarsua
ileranavissorsuaq
ersinalaaveqisoq.

Arnaaluk Takanna
pingigangnaqturjuaq
kappianaqtuqatta.

Uumasuusivissuit
isorartoq, takoranneq.
Sunaaffami
natsiisiveqartutit
qilalugaasivissuarmik.

Piruqsiiviit
isuqangittuq, puiguraksaungittut.
Ujjirusukpunga
piruqsiivirjuarnit.

Aarrit piaqqisarfii
tigaagulliillu pinnguartarfii
illit kisivit
minguerlugit salittarpatit.

Irniurviit aivirnut,
tikaagullinut pinnguarviit
inutuutillugit amisuruqtikpaktatit.

Arferit ungilleeriartut
pukiisigut kumiassalaarlugit
toqqissisartarpatit.

Qikaqsijuittut saqpiligjuat, ungilaktut
saimmaqtikpaktatit, naangit
kumittugit.

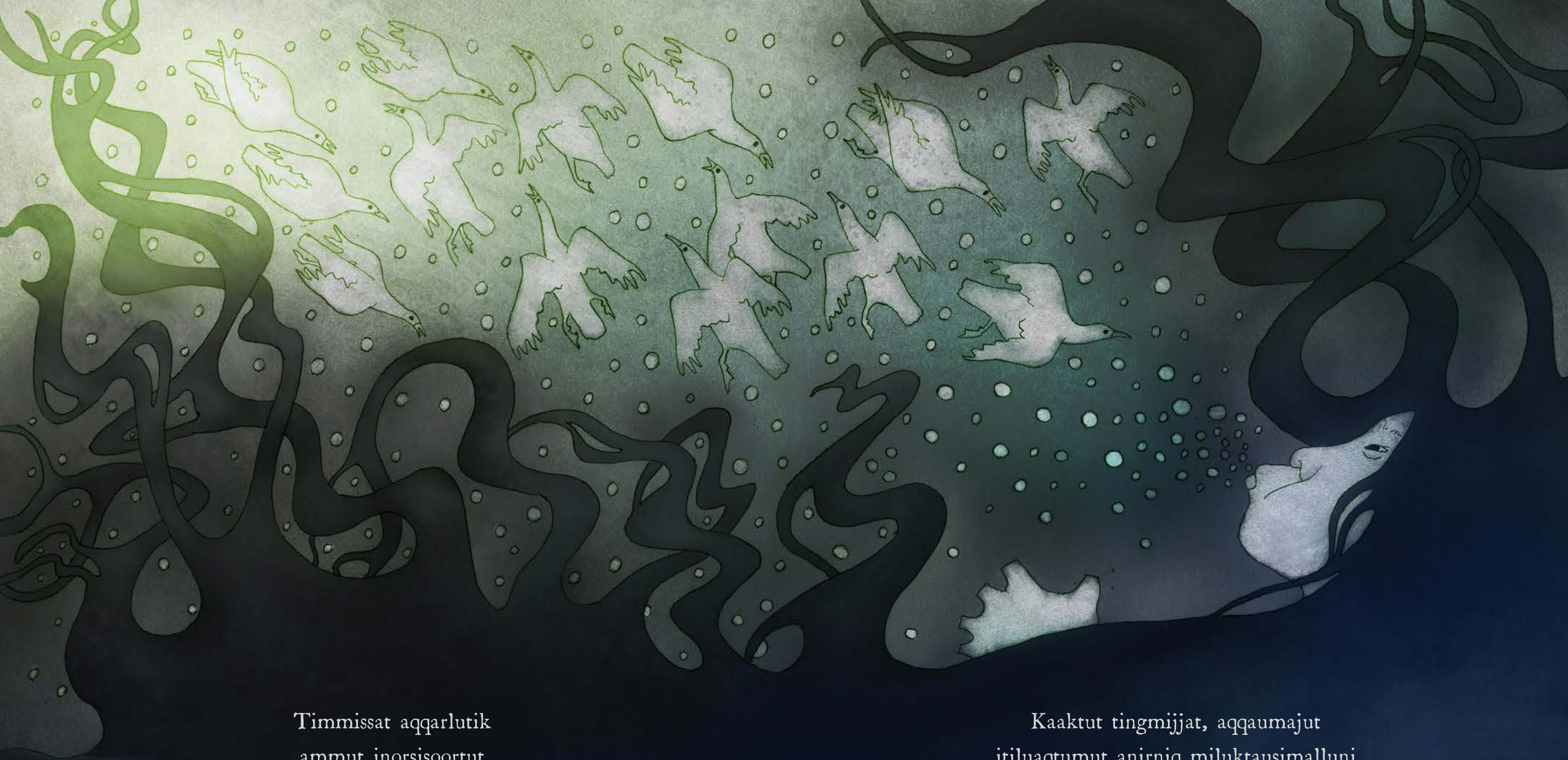

Timmissat aqqarlutik
ammut inorsisoortut
qummut supoorsinernik

Kaaktut tingmijjat, aqqaumajut
itiluaqtumut anirniq miluktausimalluni
niritipaktatit, aniqsaarvigillugit.

nerlersortarpatit.
Anernippit imarsuaq
inuunissaqalertittarpaa

Tarnirjuat suungujuq
imavingmik uummaqtittivaktuq
uumajurjualiuqtuni

imungarsuaq immersorlugu
immap inussua
qaarsilaartillugu.

inuulillugit qimirinikkut
imavijjuaq.

Maligissat nooqutsertapatit
qaqqorinnik qaartussanik
qoqernartulertarlugit.

Qagaaraaluit nuvungit takuminaqsitiktugit
qaaqtarniit
nipiqquqtujurjuat.

Sunaaffami imarsuaq
toqqissisartarit orsuersillugu
imungarsuaq,
qaqqarsuit qilassuarlu
alianaassusersuartik
kusanassusersuartillu
tarramikkut takulaassammassuk.

Saimmaqtikpaktait
qikaqsijuittuq imaaluk
qaqqait qilaaluglu
takujunnaqsitittugit
tarraqtuutiqutikkut
piunirjuarminik piuksaqtittugit.

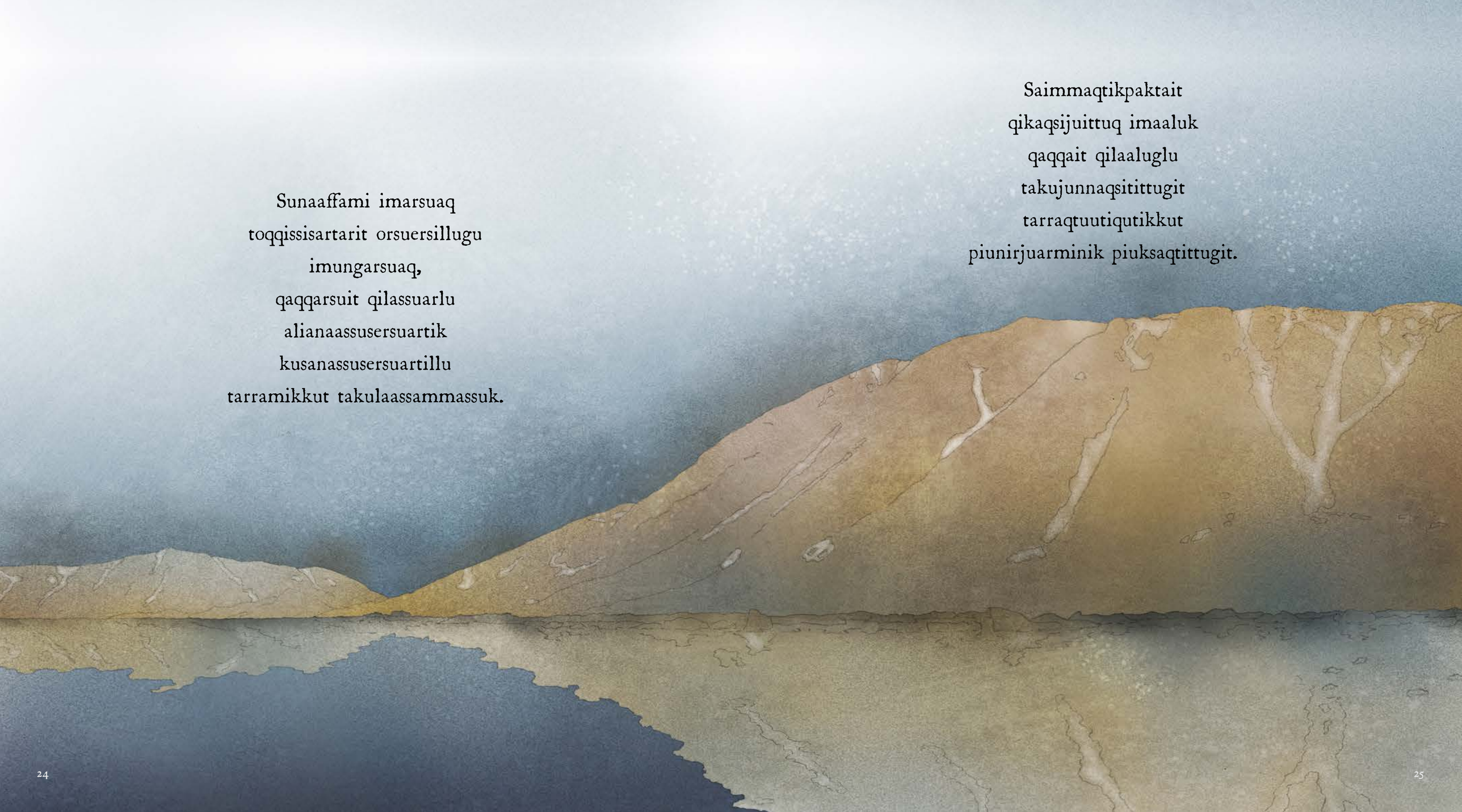

Sunaaffami naasussanik
supoornikkut imungarsuaq
pujoralliisarputit,

Ujjirusuksimaliqpunga
anirnijjuat sanatujurjuaq
piruqtunik tittautittivaktuq saunaanik,

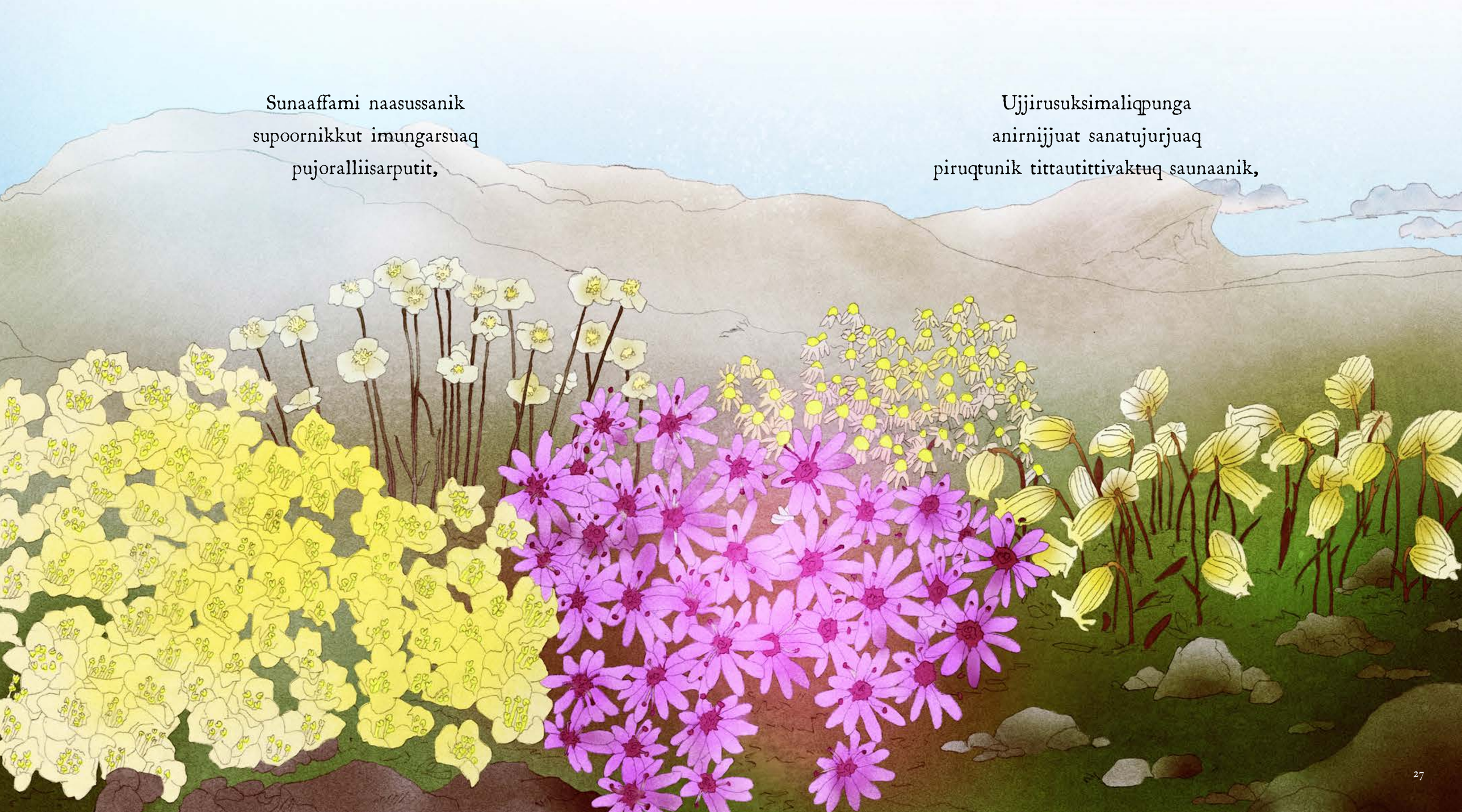

soorluli aalisakkat
suaannik immuinillu
imarsuaq isortittarit.

iqaluit irniuqtut
supuuqtarnut
imaq isuqsivaktuq.

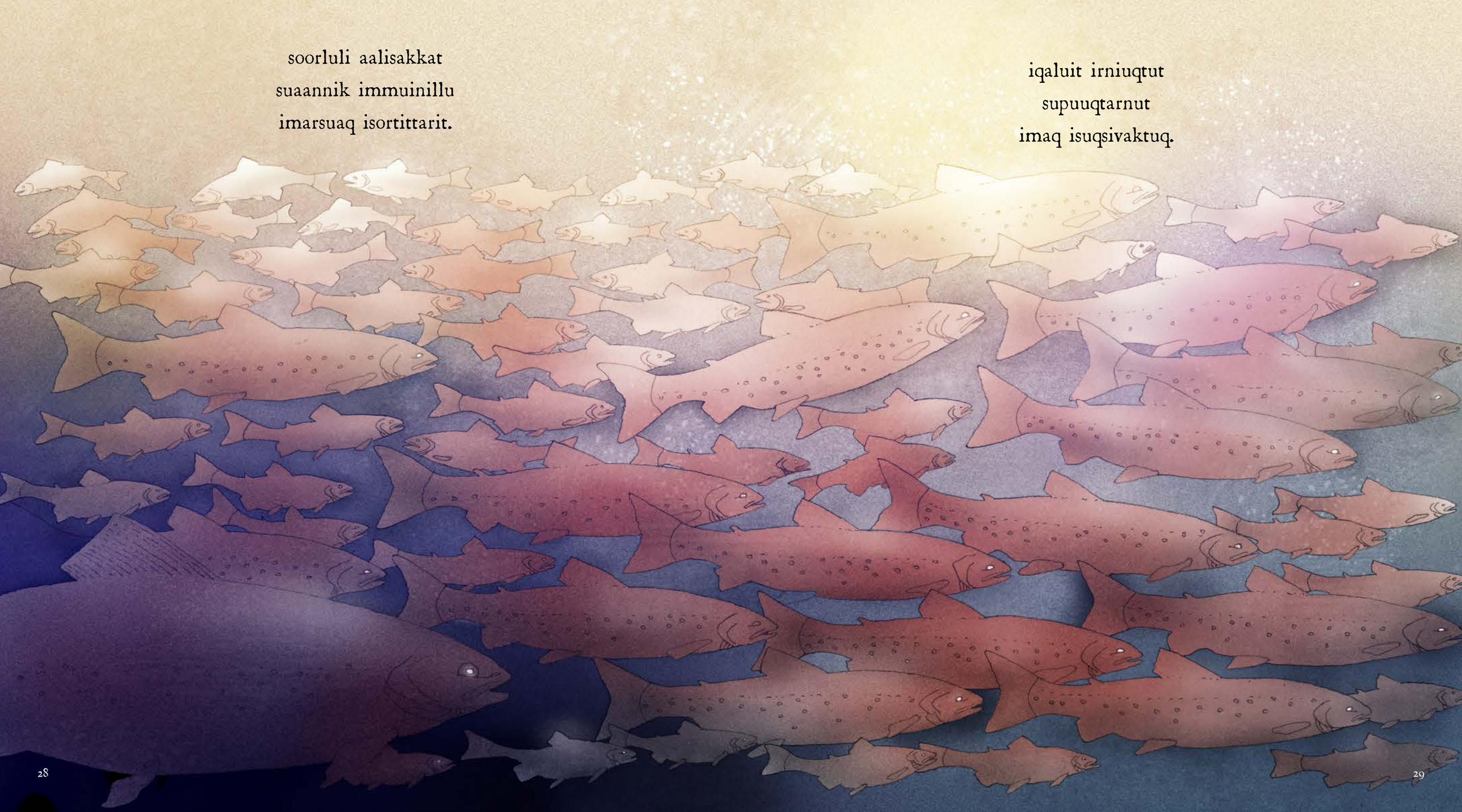

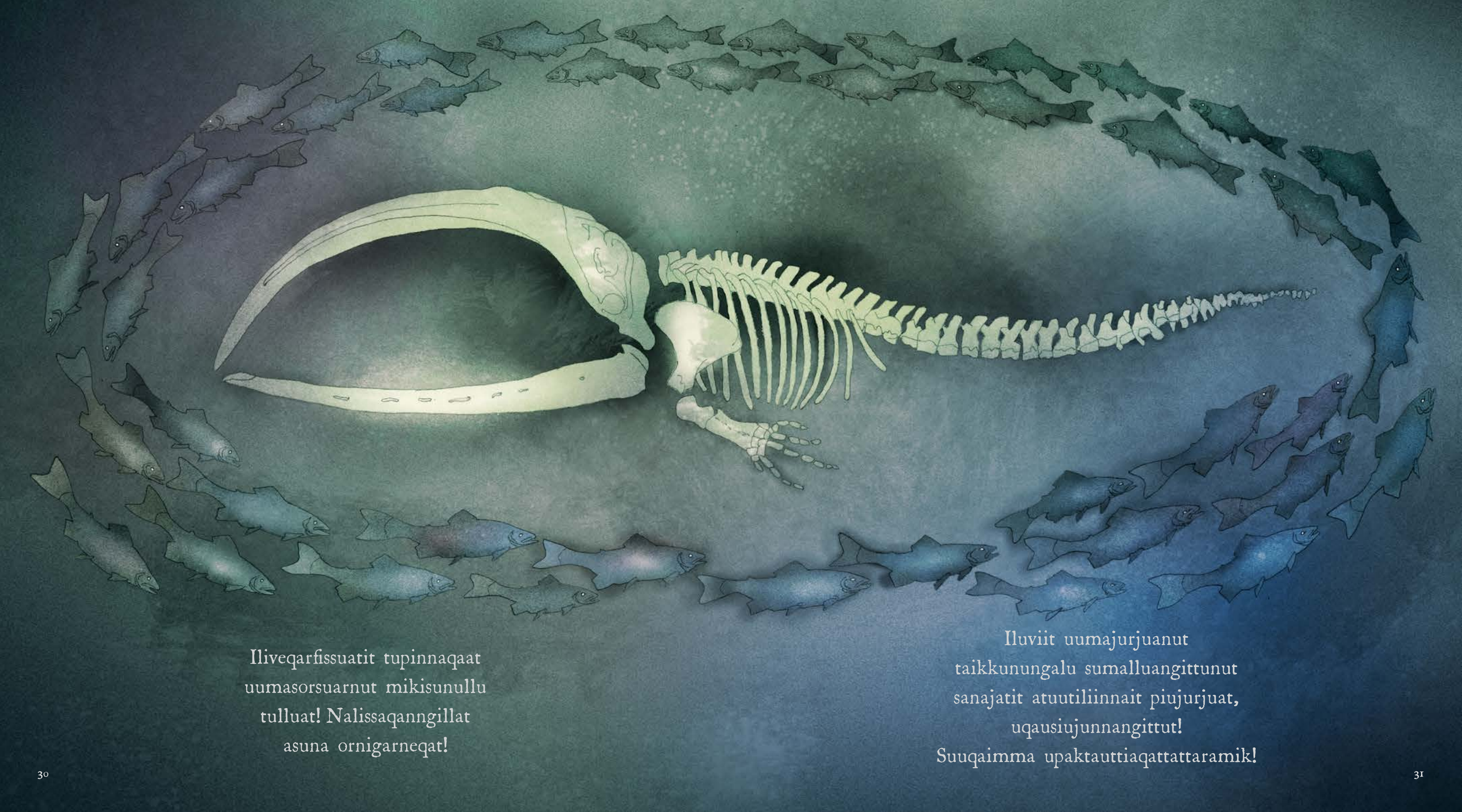

Iliveqarfissuatit tupinnaqaat
uumasorsuarnut mikisunullu
tulluat! Nalissaqanngillat
asuna ornigarneqat!

Iluviit uumajurjuanut
taikkunungalu sumalluangittunut
sanajatit atuutiliinnait piujurjuat,
uqausiujunnangittut!
Suuqaimma upaktauttiaqattattaramik!

Pinngortitannit isumaginninnerit
nalissaqanngilaq
tarniginnaq, anersaaginnaq.

Sanaugaqpit aaqqiumaningit
kamanaqtut, naliqangittut
tarnirmut anirnirmut aaqqikpaallirutiit.

Iliveqarfissuatit tupinnaqaat
uumasorsuarnut mikisunullu
tulluat! Nalissaqanngillat
asuuna ornigarneqat!

Iluviit uumajurjuanut
taikkununga lu sumalluangittunut
sanajatit
atuutiliinnait piujurjuat,
uqausiujunnangittut!
Suuqaimma upaktauttiaqattattaramik!

Atsaat ataqqinartumik
aatsaalli naassaanngitsumik
atajuarit! Naalagaaffiillu
tikijuttuarli isuaqanngitsumut.

Pinnarijaulluni
angijuqqauniit isuqarnianngilaq
Angijuqqaarjuaq
tunngasuktitaugit, isuqarniangittumut.

Aatsaalli arnarsuaq
ileranavissorsuaq
ersinalaaveqisoq.

Ivvit, Iniqunaitturjuaq Taunaniittuq
nuittivaktuq
kappiasungnialungmik pingigangnirmiglu.

Karla Jessen Williamson

Taalliortoq Karla Jessen Williamson Maniitsumi peroriartorneq Appamiuni inuuvoq. Marlunnik qitornaqarluni, pingasunik ernutaqarpoq – kalaallisut oqaluttunik. Uia Nunavumi ilisimaneqarluartoq Robert Williamson – Baabi Inuktituusoq. Ukiorpassuanngortuni Canadami najugaqarpoq pisortaalluni Arctic Institute of North America-mi ukiuni 2000-2004, University Calgary-imi. Doktorinngorpoq University of Aberdeen, Scotland-imi tassani immikkut sammillugu nunatsinni kalaallit isaannit angutit arnallu akornanni naligiinneq qanoq piviusunngorlugu ingerlanneqartartoq.

Uuma taalliap suliarineqarnerani University of Saskatchewan-imi professor-ivoq. Talliortuulluni atuakkiartuuvoq assigiinngitsunik soqutigisarpassuaqarluni; oqaatsinik pingasunik atuisuuvoq inuunerli naggueqatitsinniit qanoq ingerlanneqarsinnaaneranik sernersuisuulluartuuvoq – qallunaangorsagaanerup nalaani peroriartornerminut sanilliutitsisinnaanerminik takutitsillaqqilluni.

Louise Flaherty

Luis Vlahurti inuujuviniq Iqalungnuuqpalliallutik Nunatsiavummit (Nunavummi qaujimajauliqtuq), piruqsalluni Kangiqtugaapingmi, Nunavummi. Surusiutillugu tusaaqattaqsimajuq unikkaaqtuaqtittiavaalungnik. Ataatattiakkunginnut aulajjattaugiaqsimajuq Inuktituurnirmik aksuruaqarninga, Inuktitullu uqarunnarniq tunngavillariuqataungmat Inuunirmut. Inungnik qallunaatitut uqalimaarunnarniqsanik qaujigami Luis pigiallalauqsimajuq Inuktituuqtunik saqqijaaqtittikkannirnirmik asiutittittailimanirmiglu Inuktitut titiqqirinirmik. Pijariiqsilauqsimangmijuq Ilinniaqtittinirmik tallimanik ilinniariirutitaarnirmik 2013mi, taimanngani saqqijaaqtittinasuaqsimajuq Inuktituuqtunik. Ilisaijiulauqsimajuq arraagunik tisamaujunngigaqtunik Ilisaijiksait ilinniarvinganuunginnirminik aulattijiulluni, ilisaijiksanik ilisaiqataulluni sivunittinni. 2005mi, Luis pigiaqtittilauqsimajuq Inhaapit Miitiami, uqalimaagaliuqtinik asiujjaiqsijuq saqqijaaqtittillutiglu Inuit qaujimajanginnik pimmariugijanginnik Inuktitullu uqausianik. Inhaapit Miitia nangminiqsulilauqsimajuq 2006mi amisuniglu uqalimaagaliuqsimaliqtut ilisaijjutiksarniglu ilinniarvingni Nunavummi.

Germaine Arnaktauyok

Jurmain Arnaqtaujuq Inuulluni takuminaqsausiuqti titiqtugaqti, qaujimajaujuq titiqtugaqtavininginnut Inuit ukpirijanginnik inuusituqanganiglu. 1999mi, sanalauqsimajuq qassiinnanik tuutaala kiinaujamiittuksarmik iqqaumajauniarninganut Nunavunngulaurnirmik. Jalunaimiutaq, Nunatsiavummi.

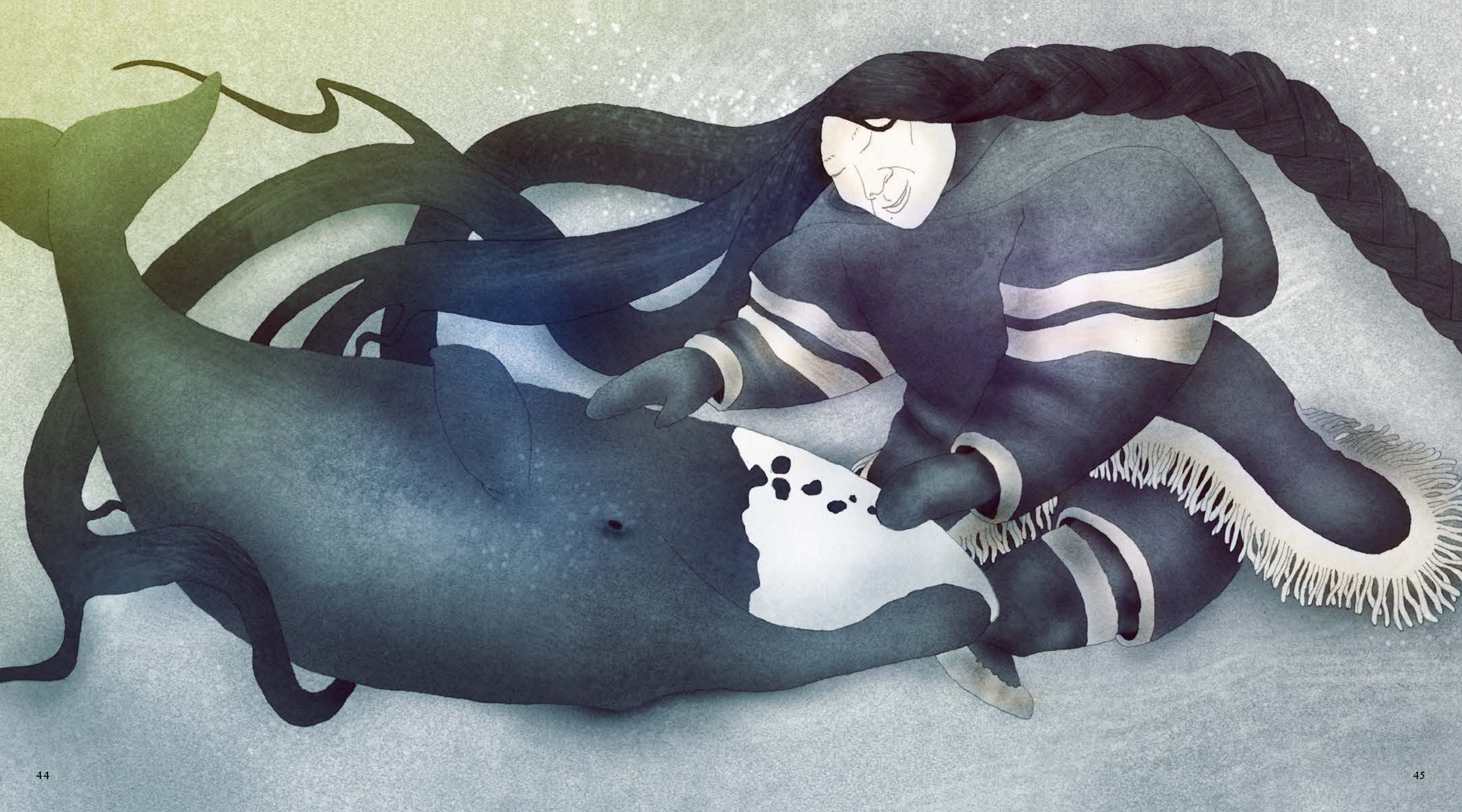

Iqaluit • Toronto